

Дело C-580/23

**Резюме на преюдициалното запитване, отправено на основание член 98,
параграф 1 от Процедурния правилник на Съда**

Дата на постъпване в Съда:

21 септември 2023 г.

Запитваща юрисдикция

Svea hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen (Швеция)

Дата на акта за преюдициално запитване:

20 септември 2023 г.

Жалбоподатели:

Mio AB

Mio e-handel AB

Mio Försäljning AB

Ответник:

Galleri Mikael & Thomas Asplund Aktiebolag

Предмет на спора в главното производство

Нарушение на авторското право

Предмет и правно основание на преюдициалното запитване

Запитване на основание член 267 ДФЕС за тълкуване на членове 2—4 от Директива 2001/29/ЕО на Европейския Парламент и на Съвета от 22 май 2001 година относно хармонизирането на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество.

Преюдициални въпроси

1. Как следва да се извърши проверката, за да се прецени дали обект на приложното изкуство се ползва с широкообхватната закрила на авторското право като произведение по смисъла на членове 2—4 от Директива 2001/29/ЕО, а също така кои фактори трябва или е трябвало да се вземат предвид, за да се определи дали този обект отразява личността на автора, представлявайки проява на неговия свободен и творчески избор? В това отношение по-конкретно се поставя въпросът дали проверката за оригиналност следва да се съсредоточи върху елементите, свързани с творческия процес и авторовото обяснение на конкретния му избор при създаването на обекта, или върху елементите, свързани със самия обект и крайния резултат от творческия процес, както и върху въпроса дали самият обект има художествен ефект.

2. За отговора на въпрос 1, както и на въпроса дали даден обект на приложното изкуство отразява личността на автора, представлявайки проява на неговия свободен и творчески избор, какво е значението на обстоятелствата, че:

а) обектът се състои от елементи, присъстващи в широкоразпространени промишлени дизайни?

б) обектът се основава на вече познат промишлен дизайн и представлява негова разновидност или текуща тенденция в областта на този дизайн?

в) идентични или сходни обекти са били създадени преди или — независимо от и без познаване на обекта на приложното изкуство, за който се иска закрила като произведение — след създаването на въпросния обект?

3. Как следва да се преценява сходството и какво сходство се изисква при разглеждането на въпроса дали даден обект на приложното изкуство, за който се твърди, че е предмет на нарушение, попада в обхвата на закрилата на произведенията и нарушава изключителното право, което съгласно членове 2—4 от Директива 2001/29/ЕО трябва да се предостави на автора на съответното произведение? В това отношение по-специално се пита дали проверката трябва да се съсредоточи върху това дали произведението е разпознаваемо в обекта, за който се твърди, че е предмет на нарушение, или върху това дали този обект създава същото цялостно възприятие като произведението, или пък тази проверка следва да се съсредоточи върху нещо друго.

4. За отговора на въпрос 3 и на въпроса дали обект на приложното изкуство, за който се твърди, че е предмет на нарушение, попада в обхвата на закрилата на произведенията и нарушава изключителното право върху произведението, какво е значението:

а) на степента на оригиналност на произведението за обхвата на закрилата на това произведение?

б) на обстоятелството, че произведението и обектът на приложното изкуство, за който се твърди, че е предмет на нарушение, съдържат елементи, присъстващи в общоразпространени промишлени дизайни, или се основават на вече познати промишлени дизайни и представляват тяхна разновидност или текуща тенденция в областта на съответния дизайн?

в) на обстоятелството, че идентични или сходни обекти са били създадени преди или — независимо от и без познаване на произведението — след създаването на това произведение?

Правото на Съюза

Директива 2001/29/ЕО на Европейския Парламент и на Съвета от 22 май 2001 година относно хармонизирането на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество, членове 2—4.

Релевантни разпоредби на националното право

Lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (Закон 1960:729 за авторското право върху произведения на литературата и изкуството)

Съгласно член 1 от този закон лицето, което е създадо произведение на литературата или изкуството, е носител на авторското право върху това произведение, независимо дали то е:

1. измислено или описателно изображение в писмена или устна форма,
2. компютърна програма,
3. музикално или сценично произведение,
4. кинематографично произведение;
5. фотографска творба или всякакво друго произведение на визуалното изкуство,
6. произведение на архитектурата или приложното изкуство; или
7. произведение, което използва други изразни средства.

Съгласно член 2, при спазване на някои ограничения, авторското право включва изключителното право на разпореждане с дадено произведение посредством неговото възпроизвеждане или предоставянето му на публично

разположение, независимо дали в оригиналната или променена форма, в превод, адаптация към друга литературна или художествена форма или посредством други техники. Възпроизвеждане е всяко пряко или непряко, временно или постоянно, цялостно или частично възпроизвеждане на произведение по какъвто и да е начин и под каквато и да е форма. Предоставяне на произведението на публично разположение е налице по-специално когато произведението се разгласява пред обществеността или когато копия на произведението се предлагат за продажба, отдаване под наем или даване в заем или се разпространяват по друг начин до широката общественост.

Съгласно член 53, буква b) всяко лице, което извършва или участва в действие, представляващо нарушение на авторското право, може да бъде задължено от съда да преустанови това действие, като при неизпълнение на забраната се предвижда санкция.

Кратко представяне на фактите и производството

- 1 Страни в производството са Galleri Mikael & Thomas Asplund Aktiebolag (наричано по-нататък „Asplund“), от една страна, и Mio AB, Mio e-handel AB и Mio försäljning AB (наричани по-нататък заедно „Mio“), от друга страна. Asplund произвежда и проектира различни предмети за вътрешна декорация и мебели. Mio извършва търговия на дребно в сектора на мебелите и декорацията на дома.
- 2 Продуктовата гама на Asplund включва маси за хранене от серията мебели Palais Royal (наричани по-нататък „маси Palais“), чието изображение е показано по-долу.

- 3 Асортиментът на Міо включва маси за хранене от серията мебели Cord (наричани по-нататък „масите Cord“).
- 4 През октомври 2021 г. Asplund сезира Patent- och marknadsdomstolen (Съд по патентни и търговски дела) с иск срещу Міо за нарушаване на авторски права. По това дело Asplund иска по-специално Съдът по патентни и търговски дела да наложи на Міо придружена със санкция забрана да произвежда, пуска на пазара или продава масите Cord. Міо оспорва предявения от Asplund иск.
- 5 Patent- och marknadsdomstolen уважава иска на Asplund. Той приема, че масите Palais са защитени с авторско право като произведение на приложеното изкуство и че масите Cord на Міо нарушават предоставената с авторското право защита на масите Palais.
- 6 Міо обжалва решението на Съда по патентни и търговски дела и иска от Patent- och marknadsöverdomstolen (Апелативен съд по патентни и търговски дела) да отхвърли жалбата на Alspund. В производството пред Patent- och marknadsöverdomstolen са повдигнати въпроси относно тълкуването на Директива № 2001/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2001 г. относно хармонизирането на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество.

Основни доводи на страните

- 7 Asplund по същество изтъква следното. Масите Palais са произведения на приложното изкуство и като такива са защитени с авторско право. Масите Cord на Міо имат големи сходства с масите Palais и попадат в обхвата на

защитата, предоставена на масите Palais. Следователно, като произвежда екземпляри от масите Cord и ги предоставя на публично разположение, Mio нарушава авторското право на Asplund върху масите Palais.

- 8 Mio по същество твърди, че масите Palais не са защитени с авторско право. Тези маси не притежават достатъчна степен на оригиналност, за да се ползват от закрилата на авторското право. Дизайнът на масите Palais се дължи до голяма степен на инженерни съображения във връзка с функционалността и производството. Масите Palais се основават на прости разновидности на общоприети дизайни и са лишени от оригиналност. Във всеки случай, ако се приеме, че масите Palais отговарят на условията за закрила с авторско право, обхватът на закрилата би бил ограничен и много тесен предвид ниската степен на оригиналност. Различията между масите са достатъчни, за да се приеме, че масите Cord попадат извън обхвата на всяка закрила, предоставена на масите Palais. Във всеки случай масите Cord не представляват имитации на масите Palais. Масите Cord са произведени самостоятелно от Mio и са вдъхновени от негови собствени по-ранни дизайни и от международна тенденция за използване на кръгли форми и дървени пръти или пръти от други материали.

Кратко изложение на мотивите за отправка на преюдициалното запитване

По въпроса дали даден обект на приложното изкуство притежава необходимата степен на оригиналност, за да се ползва от закрила като произведение

- 9 Делото се отнася до обект на приложното изкуство — маси. Основен въпрос в случая е дали масите Palais, като обекти на приложното изкуство, се ползват с авторско право като художествени произведения. Въпросът дали масите следва да се ползват със закрила като произведения по смисъла на Директива 2001/29/ЕО трябва да се преценява въз основа на критериите за преценка, установени в практиката на Съда (вж. решение от 12 септември 2019 г., Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, т. 29–31 и 50, и решение от 11 юни 2020 г., Brompton Bicycle, C-833/18, EU:C:2020:461, т. 23–26 и 37).
- 10 Според Patent- och marknadsöverdomstolen обаче не е ясно как трябва да се тълкува и прилага постановеното от Съда по отношение оригиналността на произведението, а именно че обектът представлява проява на авторския свободен и творчески избор. По-специално, що се отнася до въпроса дали произведение на приложното изкуството отразява личността на автора, представлявайки проява на неговия свободен и творчески избор, определено все още съществува неяснота относно начина, по който трябва да се извърши конкретната преценка, и обстоятелствата, които трябва или следва да се вземат предвид.

- 11 От една страна, би могло да се приеме тълкуването, че е достатъчно при създаването на обекта авторът да е имал възможност и да е реализирал различни видове избор, които не са обусловени от технически съображения, правила или изисквания и които по някакъв начин намират отражение и проява в обекта. Така подобно широко тълкуване на практика би означавало, че отправна точка за преценката е самият творчески процес и направеният от автора избор в този процес. Това би означавало също, че по принцип всеки избор, направен от автора в творческия процес, който не е продиктуван от технически съображения, правила или изисквания, се счита за свободен и творчески.
- 12 Такова тълкуване, основано на конкретния избор на автора при създаването на обекта, би могло да означава, че преценката на съда за оригиналност се фокусира върху творческия процес и обстоятелството, че авторът е направил избор в този процес, а не върху това дали самият обект — или крайният резултат от творческия процес — действително е проява на творческо усилие. Така въпросът дали обектът притежава достатъчно оригиналност би бил по-скоро от фактическо, а не от правно естество.
- 13 Ограниченото по този начин тълкуване на изискването за оригиналност вероятно би означавало, че ще се поставят сравнително ниски изисквания към необходимия творчески и свободен избор на автора, който трябва да се проявява в обект на приложното изкуство. Това от своя страна би могло да доведе до предоставяне на закрила с авторско право и на обекти, които не заслужават да бъдат квалифицирани като произведения. Освен това така би могло да се стигне до предоставяне на закрила като произведения на прости обекти, които, на първо място, не са създадени с художествена цел или във всеки случай не притежават художествена оригиналност.
- 14 Ако относително прости обекти, които в много случаи все пак може да имат голяма търговска стойност, се ползват от широката закрила на авторското право, това би създавало опасност от отрицателни последици за конкуренцията и иновациите. Ниските изисквания по отношение на оригиналността също така биха могли да понижат степента на зачитане на самото авторско право.
- 15 Друга последица от заниженото изискване за оригиналност на обектите на приложното изкуство е, че се създава опасност от омаловажаване значението на по-ограничената закрила на дизайните. В това отношение може да се постави и въпросът как заниженото изискване за оригиналност на обект на приложното изкуство би се съотнесло към изискването за оригиналност, необходимо за получаване на закрила на промишлени дизайни. Въпреки че авторското право и правото върху промишлените дизайни преследват различни цели, не изглежда разумно и желателно дизайн, който не отговаря на изискването за оригиналност, за да получи закрила като промишлен дизайн, да може да се ползва от авторскоправна закрила като произведение. Както е постановил Съдът, макар закрилата на промишлените дизайни и закрилата във връзка с авторското право да могат да бъдат предоставяни

кумулятивно на един и същи обект на приложното изкуство, това кумулиране е допустимо само в определени случаи (вж. решение *Cofemel*, точка 52). Установяването на твърде нисък критерий за оригиналност обаче би създавало риск обектите на приложното изкуство в повечето случаи да могат да получат двойна закрила. При тези обстоятелства може да се постави под въпрос функцията, която следва да изпълнява закрилата на промишления дизайн в рамките на правото на Съюза.

- 16 Според друго тълкуване обаче би могло да се приеме, че отправна точка за преценката дали даден обект на приложното изкуството отразява личността на автора, представлявайки проява на неговия свободен и творчески избор, би трябвало да бъде самото произведение; самият обект трябва да отразява личността на автора и да показва известна степен на артистичност или да притежава това, което се е определяло — поне в миналото — като „оригиналност“ в Швеция и Германия, наред с други. Преценка в съответствие с това тълкуване би могла да означава, че обектът трябва да притежава някаква оригиналност и в известна степен да е уникален. Или, иначе казано, трябва да представлява обект, който е постигнал определена степен на независимост и оригиналност и чрез който се проявява индивидуалността на автора.
- 17 Следователно такава преценка се фокусира върху въпроса дали самият обект на приложното изкуство е проява на някаква форма на художествен ефект. Следователно отправна точка за преценката дали обектът следва да получи закрила, е самият обект, а не творческият процес на автора и действително направеният от него избор при създаването на произведението. Въпросът следва да бъде дали самият обект представлява художествено достижение и е проявление на художествено усилие.
- 18 В рамките на такава преценка — по-специално що се отнася до обект на приложното изкуство — може да се наложи лицето, претендиращо за изключително право, да обясни — и евентуално да представи доказателства — по какъв начин обектът изразява художествено усилие. В очевидни случаи обаче, когато тези елементи могат да се открият чрез просто наблюдение на обекта, може изобщо да няма нужда от обяснения или доказателства.
- 19 Може също така да се обсъди дали при такава преценка има възможност за прилагане на някакво спомагателно правило. Например може да се постави въпросът дали е от значение за преценката, че идентичен или сходен обект е бил създаден преди или — независимо и без познаване на обекта — след създаването на въпросния обект. За да се илюстрира това, може да се посочи, че съгласно шведското право — поне в миналото — се е прилагал т.нар. „критерий за дублиране“. Този критерий предполагал, че ако даден обект може да бъде предмет на независимо дублиране, той не отговаря на изискването за оригиналност. Самият критерий обаче не отговарял на въпроса дали изискването за оригиналност е изпълнено.

20 При преценката за оригиналност на даден обект може да се провери също така какво е значението на обстоятелството, че обектът на приложното изкуство се състои от елементи, присъстващи в общоприети промишлени дизайни, или че обектът се основава и представлява проста разновидност на вече известни по-ранни промишлени дизайни. Според Patent- och marknadsöverdomstolen по принцип не би трябвало да има пречка за предоставяне на закрила като произведение на обект на приложното изкуство, който съдържа елементи от общоприети дизайни. За получаване на авторскоправна закрила решаващ фактор вместо това трябва да бъде обстоятелството, че тези елементи на дизайна са били използвани и комбинирани по такъв начин, че крайният резултат заслужава авторскоправна закрила като произведение на изкуството. Що се отнася обаче до обекти на приложното изкуство, често възможностите на художественото творчество, основано на известни елементи на дизайна, са по-ограничени. Следователно като начало може да се изходи от положение, че прости разновидности на известни по-ранни модели едва ли могат да представляват проява на вида художествено усилие, което е необходимо, за да може обектът да бъде защитен като произведение.

По въпроса дали произведение на приложното изкуство нарушава изключителното право върху произведението

21 В настоящия случай възниква въпросът как следва да се извърши проверката, за да се прецени дали обект, за който се твърди, че е предмет на нарушение, попада в обхвата на — и нарушава — изключителното право върху произведението, което се предоставя на автора съгласно членове 2—4 от Директива 2001/29/ЕО. Същността на въпроса е как трябва да се извърши преценката за сходство между произведението и обекта, за който се твърди, че е предмет на нарушение, и какво сходство се изисква, за да може да се приеме, че обектът, за който се твърди, че е предмет на нарушение, засяга правата върху произведението.

22 Съдът е постановил, че член 2, буква в) от Директива 2001/29 трябва да се тълкува в смисъл, че изключителното право на продуцента на звукозаписи, предоставено от тази разпоредба, да разреши или забрани възпроизвеждането на своя звукозапис му позволява да се противопостави на използването от трето лице дори на съвсем кратка звукова извадка от неговия звукозапис с цел да бъде включена в друг звукозапис, освен ако извадката не бъде включена в него в изменен и неразпознаваем по време на слушане вид (вж. решение от 29 юли 2019 г., Pelham и др., C-476/17, EU:C:2019:624, т. 39).

23 Въз основа на решението на Съда по дело Pelham и др. може да се направи тълкуване в смисъл, че за да се приеме, че е налице нарушение на изключителното право на автора върху произведението, предоставено му по силата на членове 2—4 от Директива 2001/29/ЕО, трябва да се провери дали произведението е разпознаваемо в обекта, за който се твърди, че е предмет

на нарушение. Ако това е така, възникват въпроси относно начина, по който трябва да се извърши преценката, и какво точно е необходимо, за да може производението да бъде разпознаваемо в обекта, за който се твърди, че е предмет на нарушение. Обратно, ако проверката не следва да се съсредоточава върху въпроса дали производението е разпознаваемо в обекта, за който се твърди, че е предмет на нарушение, тогава пък възниква въпросът дали не следва да се провери доколко обектът създава различно цялостно възприятие на производението или върху какво още трябва да се насочи проверката.

- 24 В този контекст може също така да се направи съпоставка с това, което е приложимо в други области на правото на интелектуална собственост. Определящият елемент в случай на твърдяно нарушение на промишлен дизайн на Общността е дали промишленият дизайн, за който се твърди, че е предмет на нарушението, създава — или не създава — различно цялостно възприятие (вж. член 10, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 6/2002 на Съвета от 12 декември 2001 година относно промишления дизайн на Общността). Що се отнася до марките, вероятността от объркване в съзнанието на потребителите следва да се преценява цялостно, като се отчитат всички релевантни фактори за конкретния случай (вж. например решение от 22 юни 1999 г., *Lloyd Schuhfabrik Meyer*, C-342/97, EU:C:1999:323, т. 18). В това отношение следва да се отбележи, че текстовете на релевантните правни актове се различават, що се отнася до обхвата на съответните изключителни права.
- 25 По отношение на обхвата на закрила на производението Съдът е приел, че закрилата, предоставена с член 2 от Директива 2001/29, трябва да има широк обхват (решение от 16 юли 2009 г., *Infopaq International*, C-5/08, EU:C:2009:465, т. 40–43). Освен това Съдът е постановил, че в Директива 2001/29 не се съдържа разпоредба, която да позволява да се приеме, че обхватът на такава закрила зависи от евентуални разлики във възможностите за художествено творчество при реализирането на различните категории произведения (вж. решение от 1 декември 2011 г., *Rainer*, C-145/10, EU:C:2011:798, т. 97). Съдът отбелязва, че обхватът на закрилата не зависи от степента на творческа свобода, с която е разполагал неговият автор, и следователно не е по-слаба от закрилата, от която се ползва всяко произведение (вж. решение *Sofemel*, т. 35). От тези решения обаче не става ясно дали постановеното от Съда се отнася до значението на оригиналността за обхвата на закрилата на производението, или, както е приел *Patent- och marknadsöverdomstolen*, представлява констатация, че различните видове авторски произведения — фотографски произведения, произведения на приложното изкуство и други видове произведения — трябва да се преценяват и закрилят по един и същи начин.
- 26 В други области на правото на интелектуална собственост ясно се посочва, че отличителният характер или оригиналността е от значение за обхвата на закрилата. Например Съдът е уточнил, че вероятността от объркване е

толкова по-голяма, колкото по-съществен е отличителният характер на марката (вж. например решение от 11 ноември 1997 г., SABEL/ Puma, Rudolf Dassler Sport, C-251/95, EU:C:1997:528, т. 24, и решение от 22 юни 1999 г., Lloyd Schuhfabrik Meyer, C-342/97, EU:C:1999:323, т. 20). Освен това член 10 от Регламента относно промишления дизайн на Общността предвижда, че за да се определи обхватът на закрилата, се отчита степента на свобода на автора на промишления дизайн при разработването на дизайна. Съгласно член 6 същият елемент се отчита, за да се определи оригиналността на промишления дизайн. Възниква въпросът дали този подход, а именно връзката между отличителния характер или оригиналността, от една страна, и обхвата на закрилата, от друга страна, се прилага по идентичен начин в областта на авторското право по отношение на оригиналността на произведението и обхвата на предоставената му закрила.

- 27 Според Patent- och marknadsöverdomstolen уредба, при която степента на оригиналност е от значение за обхвата на закрилата, изглежда подходяща. Колкото е по-оригинално едно произведение — или уникално и с отличителен художествен характер — толкова по-широк следва да бъде обхватът на закрилата, с която се ползва.
- 28 При определяне обхвата на закрилата на дадено произведение се поставя и въпросът какво е значението на обстоятелството, че други сходни обекти на приложното изкуство са били създадени преди или — независимо и без познаване на произведението — след създаването на произведението.
- 29 По същия начин, както при преценката дали даден обект на приложното изкуство заслужава закрила като произведение, може да се постави и въпросът доколко е от значение за преценката на нарушението и за преценката на обхвата на закрилата обстоятелството, че произведението и обектът, за който се твърди, че е предмет на нарушение, съдържат елементи, които присъстват в общоприети дизайни, или се основават и представляват прости разновидности на по-ранни дизайни или на продължаваща тенденция в областта на дизайна.